

Motion till riksdagen 2022/23:1336

av **Mats Wiking (S)**

Undernäring bland äldre

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undernäring bland Sveriges äldre och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I dagsläget är cirka 20 procent av Sveriges befolkning över 65 år. Denna grupp står för över 50 procent av alla vårdtillfällen. Sveriges befolkning blir dessutom äldre, vilket kommer sätta ökad press på framtidens vård och omsorg. Merparten av Sveriges äldre (65+) bor kvar i det egna hemmet, och enbart en bråkdel har hemtjänst eller hemsjukvård eller bor på korttidsboende eller särskilt boende. Trenden går dessutom mot att allt fler äldre bor hemma längre.

Risken att drabbas av nutritionsrelaterade problem som undernäring ökar med stigande ålder och vi vet att förekomsten av undernäring bland äldre är hög. Sannolikt är det också i de egna hemmen där risken för undernäring är som störst. Det saknas dock heltäckande och entydig statistik som visar på hur utbredd undernäringen i Sverige är idag.

Data från kvalitetsregistret Senior Alert har tidigare vittnat om att hela 60 procent av de som har äldreomsorg i Sverige är undernärda eller riskerar att bli det. Men under 2019 rapporterades det endast in 8 040 riskbedömningar av hemmaboende äldre till Senior Alert (Socialstyrelsens lägesrapport 2020). Antalet äldre inrapporterade riskbedömningar till Senior Alert från särskilt boende var 67 510 st. Vidare är det enligt Socialstyrelsen endast 62 procent av enheterna inom hemtjänsten som har en rutin för hur personalen ska agera vid misstanke om fel eller undernäring, och detta är en minskning med åtta procentenheter sedan 2016.

Vi kan alltså se att det finns ett stort mörkertal för hur många som är i riskzonen för undernäring, och att risken är stor att vi inte hittar dessa i tid, framförallt i de egna hemmen. Detta leder i sin tur till stort personligt lidande och stora samhällskostnader

som faktiskt hade kunnat undvikas, då vi vet att undernäring bland äldre går att förebygga!

Följden av undernäring hos äldre är bland annat försvårat tillfrisknande vid sjukdom, och att det kan ge upphov till vårdskador som fallolyckor, trycksår och försämrad munhälsa. Undernärda äldre individer besöker vården oftare än välnärda äldre, och de har dessutom längre vårdtider med högre risk för komplikationer och dödlighet.

Det saknas idag aktuella beräkningar för samhällets totala kostnader för undernäringen bland äldre i Sverige. År 2001 uppskattade Socialstyrelsen en sammanlagd besparingspotential inom sjukvården på 0,5–1 miljard kronor per år. Denna beräkning sägs dock vara försiktig och inkluderar t.ex. inte alls äldreomsorgen och dessutom har den nu några år på nacken. Sannolikt är denna siffra mångdubbelt högre idag, vilket även jämförelser med andra länders kostnadsberäkningar tyder på.

Utmaningen med undernäring hos äldre är komplex men den går att lösa. Vi vet dessutom att om vi inte agerar idag riskerar undernäringen bland äldre att skapa ett än större tryck på den redan idag hårt belastade vård- och omsorgssektorn. Vi måste således hitta dem som är i risk för undernäring i tid, och allt annat än en nollvision för undernäring är otänkbart.

Därför behöver vi ta reda på hur utbredd undernäringen är bland de äldre i Sverige, med särskilt fokus på de hemmaboende äldre.

Dessutom bör Socialstyrelsen göra en uppdaterad beräkning av de samhälleliga kostnaderna för undernäring bland äldre i Sverige och beräkna de potentiella kostnadsbesparingar som förebyggande arbete mot undernäring skulle kunna leda till.

Mats Wiking (S)